

REPORTAGE

- Auteur Roel Verstaen is docent geschiedenis aan de Fontys lerarenopleiding in Sittard en is mede-auteur van het boek *Nieuwe Stad(t)*.
- Henk Bril is transportdeskundige bij Sabc in Sittard. Hij is tevens amateur-astronoom en verzamelaar van oude

- sterrenkaarten. Hij heeft zich gespecialiseerd in de geschiedenis van de hemelcartografie 1776-1822.
- Beide auteurs zijn bestuursleden van de Stichting De Groene Sporenwolf, die opkomt voor de belangen van Nieuwstadt.

‘Het verweerde landschap van de kaart geveegd’

„Het oude, verweerde landschap, dat zo veel herinneringen van ons draagt, dreigt door de plannen van een projectontwikkelaar van de kaart te worden geveegd; het grasveld omgeploegd; de stilte aangevallen door nog meer verkeer over de Elsenewal.”

Fragment uit het boek *Het Laatste Relict*

Protest in boekvorm

Een boekje als protest tegen nieuwbouwplannen. Een Belg en een Fries uit Nieuwstadt nemen het in *Het laatste relict* op voor de open ruimte bij Huize Witham. De huisweide; een stukje cultureel erfgoed dat dreigt te worden bebouwd.

door Frans Dreissen

De halve cirkel onbebouwde lap grond, vastgekleefd aan de zuidelijke dorpskern van Nieuwstadt, bloeit in de ruimte. Aan de vlakte, een boerenakker waarop dit jaar maïs is verbouwd, hangt een duidelijk cultuurhistorisch kaartje. Het perceel, in de volksmond aangeduid als ‘de huisweide’ is immers onlosmakelijk verbonden met Huize Witham, waarvan de geschiedenis teruggaat tot de twaalfde, dertiende eeuw.

In tegenstelling tot de grachten en wallen in Nieuwstadt, is het gebied eeuwenlang de stedenbouwkundige projectontwikkelaars bespaard gebleven. Totdat in 1992 de eerste nieuwbouwplannen opdruken en (weliswaar aan de weiderand) daadwerkelijk worden gerealiseerd. Als in 2006 een tweede bouwaanval lijkt te worden gelanceerd en het gebied opnieuw ten prooi dreigt te vallen aan een ontwikkelaar, is de maat vol voor twee inwoners van Nieuwstadt.

Roland Verstaen en Henk Bril, nota bene een Belg en een Fries, werpen zich - mede als bestuursleden van de Stichting De Groene Sporenwolf - nadrukkelijk op als beschermers van het gebied. Ze vrezden dat Nieuwstadt opnieuw een fundament van haar eigen identiteit dreigt kwijt te raken. In ietwat theatrale bewoordingen schrijven ze zelfs dat ‘Nieuwstadt haar ziel dreigt te verliezen’.

De huisweide hoort volgens hen bij het complex Witham. „De huisweide is net zo’n onderdeel van het complex Witham als het kasteelachtige huis, de boerderij, de stallen en schuren, de tiendschuur en het omliggende weidegebied”, zo betogen Verstaen en Bril.

„Vanuit historisch oogpunt praten we over een uniek gebied. Een gebied dat ooit binnen de (tweede) stadswal heeft gelegen. Direct naast het huis van de landheer, die de grond in bruikleen heeft gegeven

De Geleenbeek in Nieuwstadt, het complex Witham en de grote groene

vlakke, die in de toekomst deels dreigt te worden bebouwd.

foto's uit het boekje *Het Laatste Relict*

aan de boeren om er hun producten op te verbouwen.” Verstaen en Bril zetten zich in voor dit uniek lapje grond in Nederland. „Nee, het boekje *Het laatste relict* is geen pamflet”, zo bezweren ze. „We willen met het werkje alleen appelleren aan het cultuurhistorisch besef van Nieuwstadt en haar inwoners.”

Spijt komt altijd achteraf, zegt Roland Verstaen, al dertig jaar woonachtig in Nieuwstadt. „We moeten dit gebied niet verkwanzelen.”

Henk Bril, Fries van oorsprong en in de veertien jaar die hij in Nieuwstadt woont erg betrokken geraakt bij de omgeving, valt hem bij. „Met de komst van de spoorlijn is ooit een begin gemaakt met het ‘opeten’ van de groene ruimte rondom Witham. Dit alles onder het mom van de vooruitgang. Zo heeft ook het oude stadhuis van Sittard ooit plaats moeten maken voor de V&D. Misschien dat wij als Belg en

Fries iets anders tegen zaken aankijken dan de inwoners van Nieuwstadt. Wij vinden dat dit stukje geschiedenis gespaard moet blijven. Inwoners van Nieuwstadt daarentegen reageren soms een beetje fatalistisch, met een gevoel van; ‘ach we kunnen er toch niks aan doen’. Velen zien er anno 2008 niet meer in dan een gras- of korenveld dat langs de weg ligt. Dat is eigenlijk best jammer, want zo gaat er telkens een stukje herinnering aan het verleden verloren.”

Met hun boekwerkje, rijkelijk geïllustreerd en gelardeerd met verhalen over de bijzondere historie met betrekking tot Huize Witham, willen de auteurs de geschiedenis levend houden. Bovendien komen ze met een alternatief. Net als enkele politieke fracties in de gemeente pleiten zij ervoor om het gebied om te vormen tot bijvoorbeeld een fraai gemeentelijk park.

„De groene long van Nieuw-

stadt moet groen blijven. Maak de open ruimte rond Huize Witham een ruimte voor iedereen. Een plek waar inwoners uit Nieuwstadt kunnen samenkomen om te wandelen, uit te rusten en te recreëren. En als er dan zo nodig nieuwe woningen gebouwd moeten worden, dan zijn daar alternatieve locaties voor te

vinden binnen de kern. Niet voor niets heeft Huize Witham en omgeving altijd een belangrijke rol gespeeld. Als er iets te vieren viel, werd de locatie daar altijd in betrokken. Iets wat eeuwenlang ongeschonden bewaard is gebleven, mag gewoonweg niet van de kaart worden geveegd om plaats te ma-

ken voor woningbouw.” De eerste druk van het boek *Het laatste relict* is inmiddels uitverkocht. Deze week verschijnt er een tweede druk. De kosten bedragen 17,50 euro per boekje. Een exemplaar kan per e-mail bij de auteurs zelf worden besteld: rverstaen@gmail.com of henk@astrobril.nl